

РЕЦЕНЗИЯ

от професор д-р Богдан Боянов Мирчев,

определен със заповед (РД 38-10 от 08.01.2016 година) на ректора на Софийския университет „Св.Климент Охридски”, професор д-р Анастас Герджиков, за вътрешен член на научното жури за провеждане на конкурс за професор по професионално направление 2.1. Филология (Съвременен немско езиковедство – фонетика/фонология, стилистика, текстолингвистика), обявен в ДВ, бр.88 от 11.2015 г.

Провеждането на този конкурс е предложено от Катедрата по германистика и скандинавистика на Факултета по класически и нови филологии и решено от Факултетния съвет на Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Св.Климент Охридски”(протокол №4 от 15.02.2015 г.

За участие в конкурса е допуснат един кандидат – доцент д-р Детелина Маринова Мец.

Детелина Мец е родена е в град Русе през 1956 година. Завършила е Немската езикова гимназия в град Ловеч през 1975 година. През същата година започва да следва редовно специалност „Немска филология” във Великотърновския университет „Св. Кирил и Методий”. През 1980 г. завършва успешно висшето си образование и се дипломира като „специалист по немска филология и преподавател в средните училища.” От 1980 до 1988 г. е гимназиална учителка по немски език в град Русе. През 1985 година завършва едногодишен курс по методика на чуждо-езиковото обучение в Софийския университет, след което придобива втори клас учителска квалификация .

От 1986 до 1988 г. е аспирантка към катедра „Немска филология” на Софийския

университет. През 1990 година защитава успешно дисертационния си труд на тема в областта на фонетиката и фонологията - „Синтагматичният акцент в немския и българския език в контрастивен план”, в резултат на което ВАК към Министерския съвет ѝ присъжда научната степен „кандидат на филологическите науки”, трансформирана законово в научната и образователна степен „доктор.” От 1989 е преподавателка в катедра „Немска филология” на Софийския университет, която от 1999 година става Катедра по германистика и скандинавистика. През 2004 година ВАК ѝ присъжда научното звание „доцент”, като хабилитацията ѝ е по научна специалност 05.04.20 „Германски езици(съвременен немски език – стилистика и лингвистика на текста)”.

Конкурсът за професура, в който тя е единствен кандидат е в научната област на нейната хабилитация.

Детелина Мец отговаря на двете задължителни изисквания за заемане на академическата длъжност „професор”, посочени в Раздел IV чл.29, т. 1 и 2, на Закона за развитие на академичния състав в Република България:–тя има образователно-научната степен „доктор” и е на академичната длъжност „доцент” в СУ „Св.Климент Охридски”от 11 години.

Следва преценка на кандидатката в конкурса с оглед на другите изискванията, съгласно т.3 на същия член от цитирания тук закон.

Доцент д-р Детелина Мец е приложила към документацията по конкурса два списъка на свои публикации. Първият съдържа данни за написани от нея през периода 2001 -2005 година 8 научни статии, една студия, едно учебно помагало, превод от немски на български на една научна книга и две статии в биографичен сборник. Вторият списък е на нейни научни трудове и учебни помагала, които са отпечатани (или предстои да бъдат отпечатани) след последната процедура за избор на академична длъжност, завършила с присъденото ѝ от ВАК звание „доцент”през 2004 година. Според указаното в чл.29 (3) на Закона за развитие на академическия състав в Република България, този списък е

важният за участието ѝ в конкурса за професура. В него няма заглавия на публикации на кандидатката, които вече е представила за придобиване на научната ѝ степен или за избирането ѝ на академическа длъжност „доцент.”

След критичен прочит на съдържанието на този списък, установявам следното:

За периода 2005-2016 година Детелина Мец е автор на 26 научни статии и съавтор на три(в една с проф. д-р Мадлен Данова и в две с д-р Пламен Цветков). 23 от тези статии са отпечатани в български или чуждестранни научни сборници и периодични издания, а шест, както отбелязва Мец, предстои да бъдат отпечатани. 24 от всичките 29 статии, посочени в списъка, са на немски език, четири са на български език, една, на която е съавтор, е на английски. В раздела „Учебници и учебни пособия”на този списък има и три заглавия на учебни помагала. За едно от тях е отбелязано, че е второ, преработено издание на помагало, отпечатано през 2001 година, за друго - че е под печат. В раздел списъка с публикациите на Детелина Мец има и една книга на немски език - „Der Zeitzeuge Werbung. Transdisziplinäre Zugänge”, издадена в София, през 2016 г.

Преобладаващата част от представените научни публикации на кандидатката за участието ѝ в конкурса за професура са в областта на германистичното езикознание като ярко изразен в тях е интересът ѝ към фонетика, фонология, стилистика и най-вече текстолингвистика. Централен обект на научно изследване за доцент Детелина Мец е текстът, разбран от нея като многозначно понятие, отнасящо се най-общо до „системна вербална и невербална знакова общност” (с.64 от книгата ѝ *Zeitzeuge Werbung. Transdisziplinäre Zugänge*). Сред трудовете от списъка, които не са германистични, има статии на психологическа тема (възприятие на цветовете),на имагологическа (образите на Германия и Англия в българския печат), и на дидактическа (умения за креативно писане на ученици и възрастни) И в тях обаче може да се забележи търсена от авторката връзка с темата за текста. Това е видно и в трудовете ѝ, в които обект на изследване е рекламата, като вид комуникация, осъществявана чрез специфичен текст, цветове и символи. Германистичната научна специалност на доцент Мец обуславя интереса ѝ да анализира и сравнява особености и функционалност на немски рекламни текстове в

печатни и електронни медии. Във връзка с изследването на цветовете като инициращи емоции и като сигнални носители на информация, както в рекламата, така и в политическата пропаганда, Детелина Мец е провела научни експерименти, данни които съобщава в някои свои статии и в приложение на електронен носител към книгата ѝ. Особено интересни са нейните анализи на данни от тестове, отнасящи се до възприятие на цветовете от българи и германци.

За участието си в конкурса доцент Мец е представила и книгата си „Der Zeitzeuge Werbung. Transdisziplinäre Zugänge”, издадена от българското издателство „POLIS” в София, през 2016 година. В мой превод заглавието е: „*Рекламата - свидетел на съвременето. Трансдисциплинарни подходи*” (Заглавието не е преведено от авторката в нейната справка за публикациите ѝ). Книгата е с обем 327 страници и съдържа въведение, девет глави (две от които имат идентично заглавие и номерация, но различно съдържание), послеслов и библиография.

В предговора авторката изтъква, че в книгата ѝ обект на изследване са „*текстове на най-различни знакови системи, които са комуникативни културни свидетели на времето.*” (с.10). На същото място тя отбелязва, че в този свои труд ще „*тематизира взаимовръзките между текстолингвистика, лингвистика на рекламата, невролингвистика, политоллингвистика и науки за комуникациите.*” Затова авторката е сметнала за удачно да избере „трансдисциплинарни подходи” към предмета на изследване в книгата, както показва и нейното подзаглавие „Transdisziplinäre Zugänge”. Предложеният от Жан Пиеже през 1970 те термин „трансдисциплинарност” няма еднозначно научно определение. Поради това, а и съобразно традиционната композиция на частите на научни трудове, Детелина Мец би трябвало да представи аргументирано и в специална глава теоретичната основа на своите изследвания.

В списъка на публикациите книгата ѝ фигурира в раздела „Монографии”. По дефиниция монография е научноизследователски труд, посветен на цялостно комплексно изследване *на само един значим проблем.* Книгата на Детелина Мец съдържа студии и статии с различна тематика, сполучливо обединени под едно интригуващо заглавие. Според мен тя е научен сборник, който е равностоен на монография. В повечето глави и параграфи в този сборник и особено в онези от

тях, които са в областта на текстолингвистиката, авторката разработва многостранно и задълбочено конкретната проблематика. Тя анализира променящите се език и стил на рекламни текстове в диахронен и синхронен план – ретроспективно до индустриалната революция и в съвремието ни на бурно развитие на дигиталните информационни технологии. Авторката посочва като основни фактори за промени в съдържанието и вида на рекламата информационно-технически иновации на съответния етап от цивилизационното развитие и обществено-политически преломни събития. Изводите, до които достига потвърждават верността на инициалната идея на нейния труд – рекламата изразява духа на времето, в което трябва да въздейства. Авторката е постигнала научните цели, които си е поставила в тази нейна книга с интересни текстологични и интердисциплинарни изследвания, написана на безупречен немски език.

Към книгата имам, освен споменатите дотук и някои други критически бележки, за две от които пиша в следващите редове. .

Според мен слабо място в нея са параграфи 1.2.1 -1.2.2 на глава първа - „Urphänomen Werbung” („Древният феномен реклама”) Тук изложението не е в научния стил на другите глави от книгата. Събития от европейската история са представени схематично, за някои от тях се твърдят неверни неща. Един пример за това е следният текст от пар.1.2.2 „Рекламата през Средновековието”, с.31:

”По това време е възникнало Християнството, което с оглед на пропагандата е играло една особено важна роля. То определя световната история през последните повече от 2000 години и за и против (Pro und Kontra) все още не са видели край. През 4-ти век започва самовластието на църквата. Не само пропагандата, но и принудата стават част от живота на хората, понеже на човек му е останал само избора между догмата и кладата. Докато Римската империя се разпада, източната и западна църква се разделят, германите биват спечелени (gewonnen) за християнството, в Италия възниква кралството на остготите.” (мой превод)

Авторката е ползвала за написването на книгата си впечатляващ брой публикации – книги, студии и статии от много автори, което показва отлична информираност по проблематиката върху която работи. Но на много места в изложението има указание за ползвани източници -“Vgl.” („сравни”) без експлицитно показано цитиране. Със „сравни” може да се има пред вид сходство,

но и различие на мнения във връзка с твърдение на авторката . Ако становището на авторката на книгата съвпада с това на друг автор, чието име е посочено след „срв”, не става ясно какво точно е написал другият автор за да се спомене името му..

Тези критически бележки, обаче, не са основание, което би променило убедеността ми, че книгата на доцент Детелина Мец „Der Zeitzeuge Werbung. Transdisziplinäre Zugänge” заслужава обща положителна оценка.

Представените от доцент Детелина Мец трудове във връзка с конкурса за професура свидетелстват за впечатляваща продуктивност в нейната научно-изследователската дейност като езиковед-германист през периода след като заема академическата длъжност доцент през 2004. През последното десетилетие нейни студии и статии са отпечатани в различни български и чуждестранни специализирани научни сборници и списания. За някои от публикациите ѝ, в документацията по конкурса има данни за осем библиографски цитирания. Участвала е с доклади в значителен брой научни конференции в страната и в чужбина, както е видно от документацията по конкурса .

Обобщавайки резултатите от научноизследователска дейност на кандидатката, изтъквам, че тя отговаря на изискванията на чл. 29, т.3 от Закона за развитие на академичния състав в България.

Доцент д-р Детелина Мец има богат професионален опит като университетски преподавател. В Катедрата по германистика и скандинавистика тя е титуляр на лекционни курсове: в бакалавърска степен - „Фонетика и фонология”, „Стилистика на съвременния немски език”, „Текстолингвистика”, а и в магистърска степен – „Стилистика на видовете текст”, „Език и медии” и „Телевизионна реклама”. Като гост-лектор е провеждала лекционни блок-курсове с тематика в областта на стилистика на езика в електронните и печатни медии и на политическата реклама в университети в Германия, Финландия, Португалия и Люксембург. Тя има особени заслуги за установяване и поддържане на академическото партньорство на Катедрата по германистика и скандинавистика със съответни катедри на университети в Кьолн, Лайпциг и Хилдесхайм. Имам лични впечатления от активната работа на доцент Детелина Мец с изявени студенти от специалност

германистика на СУ „Св.Климент Охридски, където тя е научен ръководител на трима докторанти и на 25 магистранти. Наред с богатия си професионален опит на преподавател тя притежава организационен талант и способност да ръководи професионални екипи – качества, които е доказала като научен ръководител на 7 научни проекта в (2007- 2015 г.), дългогодишен катедрен отговорник на програмата „Еразъм”, ръководител на програмата за преквалификация на учители по немски език, експерт в комисията за изработване на нов закон за средното и висше образование, ръководител на Съвета за реклама на ФКНФ, организатор на първата Лятна школа за немски и български студенти в Кьолн, през 2015 г. Доцент д-р Детелина Мец членува в Съюза на германистите в България, Съюза на преподавателите по немски език в България, на Дружеството „Немски език”(Германия).

.

Заключение

Единственият участник в конкурса за професура, доцент д-р Детелина Маринова Мец отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (Раздел IV, чл.29).

Предлагам на почитаемите членове на Научното жури да изберат Детелина Маринова Мец на академическата длъжност „професор”.

/професор д-р Богдан Мирчев/

София, 21.3.2016 г.